

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจะพัฒนาประเทศให้ได้ผล ต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนากำลังคน เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน คือการศึกษา

การจัดการศึกษาของไทยมีมาแต่โบราณกาลนับตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้นมา และเริ่มเข้าสู่การมีระบบในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อันถือว่าเป็นสมัยแห่งการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งจัดการศึกษาให้แพร่หลาย เพื่อให้ราษฎรรู้หนังสือ อ่านออกเขียนได้ ทำเลขอย่างสามัญ เป็น สำหรับใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นพลเมืองดี

เมื่อประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อ พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎรการศึกษาได้รับการเน้นให้เห็นความสำคัญ โดยได้มีการกำหนดให้การศึกษาเป็นหลักหนึ่งในหลักหกประการ ในการบริหารประเทศ ข้อความในหลักของการศึกษาคือ "คณะราษฎรจะให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร" การศึกษาได้รับการเน้นเช่นนี้เนื่องจากถือหลักที่ว่า เมื่อประชาชนได้รับการศึกษาดีแล้ว ย่อมจะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ (1: 122)

ในสมัยของการเร่งรัดพัฒนาประเทศ (พ.ศ. 2502) ประเทศไทยเริ่มมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ได้มีการเน้นให้เห็นว่า การพัฒนาทางด้านการศึกษาเป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศ รัฐจึงได้ส่งเสริมการศึกษาในทุกระดับอย่างกว้างขวาง

โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาการศึกษาระดับดังกล่าวในระยะต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) ปรากฏว่ามีความขาดแคลนกำลังคนทางด้านที่สำคัญเช่น แพทย์ศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ รัฐบาลจึงได้ขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกสู่ส่วนภูมิภาค เช่น มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวางออกไป (2: 48-51) แต่เห็นได้ชัดเลยว่า ถึง เป็นโอกาสที่ดีค่อนข้างจำกัดสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในชั้น

อุดมศึกษา จากสถิติพบว่า ก่อนปีการศึกษา 2514 มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เข้าศึกษา ต่อได้ในปริมาณไม่ถึงครึ่งของผู้จบแต่ละปี (3 : 125) มหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงได้รับการอนุมัติให้ จัดตั้งขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยแบบเปิด (Open University) เพื่อให้ผู้ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดม ศึกษาเข้าศึกษาโดยทั่วถึง เพราะไม่มีการสอบคัดเลือก ซึ่งก็เป็นการบรรเทาปัญหาลง แต่มีใช้การ แก้ปัญหาได้โดยเด็ดขาด

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น ความต้องการของ ผู้ที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษานั้นมีเป็นอันมาก และมีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่เดินทางออกไปศึกษาต่อ ยังต่างประเทศ นับว่าเป็นการเสียเงินตราอย่างมหาศาล ในช่วงนี้เอง การเปิดโอกาสให้เอกชน ได้ร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้รับการพิจารณาประกอบกับ เสียงเรียกร้อง จากทางกลุ่มเอกชนเองที่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดังกล่าว เอกชนจึงได้รับการพิจารณา ให้เข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาชั้นอุดมศึกษา ในปีพ.ศ.2512 ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ศึกษาของประเทศไทย ที่ได้มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขึ้นตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 และเมื่อการดำเนินงานของวิทยาลัยเอกชนขยายกว้างขวางขึ้นในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น จำนวนวิทยาลัย ภารกิจในการผลิตบัณฑิตการค้นคว้าการวิจัยรวมทั้งการบริการทางวิชาการแก่สังคม จึงเป็นเหตุให้มีการตราพระราชบัญญัติฉบับใหม่ขึ้นใช้แทน คือพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 ซึ่งใช้มาจนปัจจุบันนี้

รัฐได้ให้ความสนใจการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ เอกชน เรื่อยมา เมื่อศึกษาจาก แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 3 ระยะที่ 4 แต่ก็ปรากฏว่า เป็นความสนใจที่ยังมิได้มุ่งส่งเสริม และพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างจริงจังและชัดเจน แม้ใน แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 5 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบันก็ตาม ก็เป็นแต่เพียงมีแนวโน้มที่ ตระหนักว่าจะมุ่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เอกชนกันอย่างจริงจังเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก็ยังคงประสบปัญหาไม่ว่าจะเป็นในด้านกฎหมาย บุคลากร วิชาการ การเงิน อันเป็นปัญหาเรื้อรัง มาตั้งแต่สมัยการก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขึ้นเป็นครั้งแรก

ทางด้านของเอกชนนั้น ก็มีความมุ่งหวังต้องการที่จะให้รัฐบาลเข้าใจถึงสถานภาพ สภาพ ปัญหาของตน และมีแนวโน้มให้ความสนใจที่จะร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามาก ขึ้นเป็นลำดับ (จะเห็นได้จากระยะเวลาประมาณเพียง 10 กว่าปี หลังจากการก่อตั้งสถาบันอุดม ศึกษาเอกชนจนถึงปัจจุบัน มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งสิ้นถึง 18 แห่ง)

การพัฒนาหรือการส่งเสริมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าไม่ว่าในเรื่องใดก็ตาม จำเป็น อย่างยิ่งจะต้องทำการศึกษาถึงอดีตที่ผ่านมา เพื่อที่จะ เข้าใจสภาพปัจจุบันได้ค่อนข้างชัดเจน อันจะมี ผลทำให้เห็นแนวทางในอนาคตได้อย่างถูกต้อง

ดังนั้นการศึกษา เรื่องพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในประเทศไทยจะให้ประโยชน์ เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เอกชนโดยรัฐบาลและ เอกชนในขณะเดียวกัน เพราะ จะเป็นแนวทางให้เห็นถึงความเป็นมาโดยละเอียดอันมีผลโดยตรงให้เข้าใจสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา ที่ประสบเพื่อหาแนวทางแก้ไข อันเป็นประโยชน์สำหรับแนวทางในการพัฒนาในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. วิเคราะห์จุดกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย
2. ศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย
3. คาดคะเนแนวโน้มในอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยเรื่องนี้จะทำการวิจัยตั้งแต่การศึกษาสมัยแรกของไทย จนถึงสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2411 - 2528)
2. ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการวิเคราะห์จุดกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน ประเทศไทย เพื่อทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้รัฐอนุญาตให้เอกชนสามารถ เข้าร่วมรับภาระจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ และจะศึกษาพัฒนาการ และคาดคะเนแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในประเทศไทยด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ รวม 5 ด้านดังนี้คือ การจัดตั้ง หลักสูตรและการสอน การบริหารงานความรับผิดชอบของรัฐต่อการอุดมศึกษาเอกชน และบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการ การศึกษาระดับอุดมศึกษา
3. ในการศึกษาเรื่องการอุดมศึกษาไทยก่อนการอนุมัติให้ เอกชนจัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษาได้ การอุดมศึกษาไทยจะหมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใหญ่หรือผู้ที่กำลังจะ เป็นผู้ใหญ่ ก่อนช่วงสมัยการปฏิรูปการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และหลังสมัย การปฏิรูปการศึกษานี้ จะหมายถึงการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เรียกว่า มหาวิทยาลัย เท่านั้น และในการศึกษาในเรื่องของบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับภารกิจหลัก จะทำการศึกษาเน้นเฉพาะในเรื่องของการผลิตบัณฑิต ส่วนภารกิจ ที่เหลืออีก 3 ด้านนั้น คือ การวิจัยค้นคว้า การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ยังเป็น เรื่องใหม่ที่เอกชน และรัฐ เริ่มให้ความสนใจกันอย่างจริงจังในช่วง

ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529) นี้เอง

4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในขอบเขตของการศึกษา คือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ดำเนินงานภายใต้กฎหมายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชนฉบับที่ 2 อันได้แก่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย หมายถึง ผลการศึกษาวิเคราะห์ความก้าวหน้าของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หลักสูตรและการสอน การบริหารงาน ความรับผิดชอบของรัฐต่อการศึกษาเอกชน และบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เอกชน หมายถึง บุคคลธรรมดาอันได้แก่ คนทั่วไปที่มีชีวิตตั้งแต่คลอดแล้วมีอายุครบ 1 ปีบริบูรณ์และนิติบุคคล 5 จำพวก ดังนี้คือ วิศวอาราม ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้ว บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิได้รับมอบอำนาจแล้ว

การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2512 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 เพื่อการอนุมัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิธีการขออนุญาตจัดตั้ง สถานศึกษาที่ได้รับการจัดตั้งทั้งหมด วัน เดือน ปีที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง หลักการและเหตุผลในการจัดตั้งของแต่ละสถานศึกษา ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของแต่ละสถานศึกษา

หลักสูตรและการสอน หมายถึง การจัดและดำเนินการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาคณะสาขาวิชาและหลักสูตรที่เปิดสอน ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผล การรับรองวิทยฐานะ และการรับรองมาตรฐานการศึกษา

การบริหารงาน หมายถึง การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยในที่นี้จะกล่าวถึงการบริหารงานภายใน การบริหารงานที่สัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การบริหารงานด้านบุคลากร การบริหารงานค่านงบประมาณ

ความรับผิดชอบของรัฐต่อการศึกษาเอกชน หมายถึง หน่วยงานและองค์กรการบริหารของรัฐ และความสัมพันธระหว่างรัฐกับเอกชนในการจัดการศึกษา

บทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง การทำตามภารกิจหลักที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย อันได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัยค้นคว้า การให้บริการทางวิชาการ แก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ และการจัดการศึกษาโดยเอกชนต่อการพัฒนา การอุดมศึกษาของประเทศ

สาขาวิชาที่เปิดสอน หมายถึง สาขาวิชาตาม UNESCO และสาขาวิชาจำแนกตาม ISCED (International Standard Classification of Education)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของการศึกษาที่สำคัญ

จිරะพันธ์ พูลพัฒน์ (4) ศึกษาพัฒนาการของการบริหารการศึกษาไทย โดยมีความมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อ

1. วิเคราะห์ความเป็นมาของระบบบริหารการศึกษาของประเทศไทย
2. เปรียบเทียบระบบบริหารการศึกษาของไทยในยุคต่าง ๆ
3. ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับวิวัฒนาการทางการบริหารการศึกษาในฐานะวิชาชีพชั้นสูง

การศึกษาพัฒนาการของการบริหารการศึกษาไทย ได้แบ่งออกเป็น 5 แนวทางคือ นโยบายในการจัดการศึกษา การจัดองค์กรการบริหารการศึกษา การบริหารงานบุคคล การจัดระบบการเงินเพื่อการศึกษาและวิวัฒนาการทางการบริหารการศึกษาในฐานะวิชาชีพชั้นสูง

นโยบายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มุ่งพุทธศึกษาและจริยศึกษา คือให้พลเมืองอ่านเขียน เรียนเลข และศีลธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ทรงสนับสนุนศิลปศาสตร์ อักษรศาสตร์ และทางด้านศาสนาโดยตลอด

ระบบบริหารการศึกษา เริ่มมีขึ้นในปี พ.ศ. 2430 โดยมีนโยบายระยะแรกเพื่อฝึกคนเข้ารับราชการ และจัดการเล่าเรียนให้แพร่หลาย ใน พ.ศ. 2449 มุ่งการศึกษาสำหรับราษฎรทั่วไปให้ได้เล่าเรียนทุกคนพอสมควรแก่อัศภาพ แล้วไปประกอบอาชีพตามภูมิลำเนาของตน และนักเรียนที่เรียนดีก็ให้โอกาสเรียนต่อขึ้นไปจนถึงวิชาชีพชั้นสูง ในพ.ศ. 2458 มุ่งส่งเสริมอาชีพศึกษาและหัตถศึกษา พ.ศ. 2464 มุ่งการศึกษาสำหรับชาติ พ.ศ. 2475 มุ่งจัดการศึกษาเพื่อให้พลเมืองทุกคน

ได้รับการศึกษาทั้งสามัญและวิสามัญพอควรแก่อัธยาของตน โดยจัดการศึกษาด้านจริยศึกษา พุทธิศึกษาและพลศึกษา ให้พอเหมาะกัน พ.ศ.2494 มุ่งให้พลเมืองได้รับการศึกษา มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย มุ่งจัดจริยศึกษา พุทธิศึกษา พลศึกษา และทัตถศึกษา และใน พ.ศ.2503 มุ่งจัดการศึกษาสนองความต้องการของสังคมและบุคคล โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและการปกครองของประเทศ การจัดองค์กร การบริหาร การศึกษา การจัดการศึกษาตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ.2414) ยังไม่มี ระบบระเบียบควบคุมในการจัดการศึกษา สถานที่จัดการศึกษามีเพียงในราชสำนัก สำนักกราชบัณฑิต วัด สำนักของเจ้านาย หรือการศึกษาในสกุลและโรงเรียนตั้งแต่ พ.ศ.2414 เป็นต้นมา เริ่มมี โรงเรียนแผนปัจจุบัน เริ่มมีการควบคุมการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชโองการ รัฐและ ราชสำนักควบคุมและอุปถัมภ์การจัดการศึกษา

พ.ศ.2430 มีการตั้งกรมศึกษาธิการ พ.ศ.2435 ตั้งกระทรวงธรรมการ ซึ่งรับผิดชอบการศึกษาส่วนใหญ่ในกรุงเทพฯ ส่วนการศึกษาในหัวเมือง กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบ ดำเนินการร่วมกับคณะสงฆ์ นอกจากนี้ใน พ.ศ.2445 กรมศึกษาธิการมีกรมตรวจ ซึ่งตรวจทั้ง โรงเรียนและวัด มีสมาชิกอาจารย์สมาคมช่วยในการเสริมความรู้แก่ครู พ.ศ.2453 มีการแบ่งความ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยมีองค์กรที่สำคัญคือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงนครบาล และกระทรวงธรรมการ ซึ่งรับผิดชอบดูแลโรงเรียนข้าราชการพลเรือน อันเป็นการศึกษาระดับ อุดมศึกษาด้วย ในปี พ.ศ.2459 กระทรวงธรรมการได้แบ่งงานออกเป็น 4 กรม โดยแบ่งหน้าที่ กระทรวงธรรมการเป็น 2 ภาค การพระศาสนาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมธรรมการ กรมศึกษา ธิการรับผิดชอบการศึกษาและมีกรมมหาวิทยาลัย โดยให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ในสังกัด กระทรวงธรรมการในปี 2460 พ.ศ.2462 มีการโอนกรมธรรมการไปจากกระทรวงธรรมการ และเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงศึกษาธิการ และได้มีการโอนกรมธรรมการกลับมาอยู่กับกระทรวงศึกษา ธิการ และเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงธรรมการตามเดิมในปี 2469 ในระหว่างปี 2478 ถึง 2497 เป็นช่วงการโอนความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาประชาบาลระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและ เทศบาล ในปี พ.ศ.2477 มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ปี พ.ศ.2485 จัดตั้งมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พ.ศ.2486 ตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัย ศิลปากร โดยมีสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติทำหน้าที่ดูแล และมหาวิทยาลัยได้โอนไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในปี 2502 มีสภามหาวิทยาลัย สภาการศึกษาแห่งชาติ ควบคุมการดำเนินงานของแต่ละ

มหาวิทยาลัย มีสำนักงานอธิการ ดำเนินงานธุรการทั่วไป ในปี พ.ศ.2506 ได้มีการโอนโรงเรียน
 ประชาบาลในเขตเทศบาลไปให้เทศบาลทั้งหมดและโรงเรียนอื่น ๆ นอกจากนี้กรมสามัญศึกษา
 กระทรวงศึกษาธิการสงวนไว้เพื่อทดลองทางวิชา โอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การบริหารงานบุคคล ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ.2475 ทุกอย่างดำเนิน
 การไปภายใต้การควบคุมของพระมหากษัตริย์ โดยมีคณะเสนาบดีเป็นที่ปรึกษา หลังเปลี่ยนแปลง
 การปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว ทุกอย่างดำเนินไปภายใต้กฎหมาย ตั้งตำแหน่งงาน
 การคัดเลือกตัวบุคคล ส่วนการฝึกอบรมและการพัฒนาผู้บริหารก็มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ และเริ่ม
 มีระเบียบขั้นตามความก้าวหน้าของประเทศ ส่วนการเงินที่ใช้ในการจัดการศึกษา เริ่มจากใช้เงิน
 พระราชทรัพย์ ต่อมามีงบประมาณแผ่นดินสำหรับดำเนินการศึกษา และมีจากด้านอื่น ๆ อีกทั้งเงิน
 ค่าเล่าเรียน เงินที่จัดเก็บเป็นพิเศษตามความเหมาะสมของแต่ละสมัย เงินช่วยเหลือจาก
 ต่างประเทศ และเงินบริจาคให้เพื่อการศึกษา

การศึกษาทางด้านบริหารการศึกษา เริ่มมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชา
 บริหารการศึกษา ในปี พ.ศ.2496 ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร พ.ศ.2504 ที่คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การศึกษาชั้นปริญญาโทสาขาวิชาบริหารการศึกษามีที่บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2506 และที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร พ.ศ.2514
 การศึกษาของสาขาวิชาบริหารการศึกษาของทั้ง 2 สถาบัน ถ้าพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของวิชาชีพ
 ขั้นสูง พอนับเป็นวิชาชีพขั้นสูงไว้แน่ที่เป็นวิชาเฉพาะในระดับสูง มีการสัมมนาแลกเปลี่ยน
 ความคิดเห็น มีการวิจัยในระดับปริญญาโท มีการอบรมให้ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีอิสรภาพใน
 การประกอบอาชีพพอควรตามอำนาจหน้าที่ของตน นับได้ว่าเป็นบริการสังคม แต่ยังคงขาดคุณลักษณะ
 ของวิชาชีพขั้นสูง คือ ไม่มีจรรยาบรรณและสมาคมวิชาชีพ

วุฒิชัย มูลศิลป์ (5) ศึกษานโยบายการจัดการศึกษาของไทยในรัชสมัยพระบาท
 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษานโยบายในการจัดการศึกษานิตที่เป็นแบบแผน (formal) ครั้งแรกของไทย
 และนโยบายที่อาจเปลี่ยนแปลงไปในภายหลังในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. ศึกษาจุดประสงค์ ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขในการจัดการศึกษาในรัชสมัย
 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๓. วิเคราะห์และวิจารณ์ถึงนโยบายการจัดการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งอาจจะสะท้อนผลมาถึงสมัยปัจจุบัน

การศึกษาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นสมัยใหม่ ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปการศึกษาก็คือ

ก. การคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตก เป็นสาเหตุให้ไทยต้องเร่งปรับปรุงประเทศให้เจริญพัฒนา โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

ข. อิทธิพลทางด้านความคิดต่างประเทศ โดยการเสด็จประพาสต่างประเทศ ทั้งในเอเชีย และยุโรป ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และความคิดของชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะพวกหมอสอนศาสนาที่เข้ามา เผยแพร่ความคิดในเรื่องการศึกษา

ค. ความต้องการบุคคลเข้ารับราชการ

ง. เพื่อช่วยทาสให้มีอิสระเป็นไทได้จริง ๆ โดยใช้วิชาหนังสือเป็น เครื่องมือในการประกอบอาชีพ

ปัจจัยเหล่านี้ ทำให้เห็นจุดมุ่งหมายในสมัยนี้ของการจัดการศึกษาว่า

1. เพื่อผลิตคนเข้ารับราชการ
2. เพื่อยกระดับความรู้ของราษฎร อันมีผลเป็นรากฐานในการปรับปรุงประเทศ
3. เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมในเรื่องคุณธรรม ศาสนา

ก่อนปี พ.ศ.2441 การศึกษายังไม่เป็นระบบที่สมบูรณ์ ก่อนตั้งกรมศึกษาธิการ การศึกษาเกือบทั้งหมดสังกัดกรมทหารมหาดเล็ก พ.ศ.2441 เป็นระยะที่ 2 ของการศึกษา การศึกษาเริ่มมีโครงการศึกษา มีการแบ่งการศึกษาในส่วนหัวเมืองให้เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ ด้วยความช่วยเหลือของกระทรวงมหาดไทย กรมศึกษาธิการรับผิดชอบ เฉพาะในกรุงเทพฯ

ในปี พ.ศ.2453 ได้มีการตกลงให้

กระทรวงมหาดไทย	จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนหัว เมือง
กระทรวงนครบาล	รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในกรุงเทพฯ
กระทรวงธรรมการ	รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นมา

และในการจัดการศึกษาครั้งนี้ จะมีการเก็บค่าเล่าเรียนด้วย เป็นสาเหตุให้เกิดความเข้าใจผิด และมีการวิพากษ์วิจารณ์กันมาก

การจัดการศึกษาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีอุปสรรคที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. ความเข้าใจผิดของราษฎรเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ด้วยเข้าใจว่าการตั้งโรงเรียนนั้นเพื่อเก็บเด็กนักเรียนเป็นทหาร ทำให้ไม่กล้าส่งเด็กเข้าเรียน
2. กรมศึกษาธิการ ไม่ได้รับเงินอุดหนุนเท่าที่ควร
3. การขาดแคลนตัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถดำเนินการ

มณูญ ลาชโรจน์ (6) ศึกษาเรื่องนโยบายการจัดการศึกษามัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453-2468) โดยมีความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าเพื่อ

1. ศึกษานโยบาย แนวความคิด และโครงการจัดการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. ศึกษาถึงวิธีดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ปัญหาในการจัดการศึกษา
3. ศึกษาถึงความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการหรือแผนการจัดการศึกษาที่ได้วางไว้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
4. วิเคราะห์ผลการจัดการศึกษาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และผลต่อเนื้อที่อาจมีถึงปัจจุบัน

ผลของการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผู้เป็นหลักสำคัญในเรื่องนโยบายการจัดการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คือเสนาบดีกระทรวงธรรมการสองท่าน เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว.เปีย มาลากุล) และเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ท่านทั้งสองเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการศึกษามาจากต่างประเทศ ได้มองเห็นว่าปัญหาการศึกษาที่ควรเร่งรัดจัดการศึกษาของไทยนั้นมี 2 ประการ ประการแรก ได้แก่ การจัดการศึกษาวิชาชีพให้แก่ประชาชน เพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประเทศ และความกินดีอยู่ดีของประชาชน ประการที่ 2 การศึกษาต้องให้โอกาสแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยรัฐออกกฎหมาย บังคับที่เรียกว่า พระราชบัญญัติประถมศึกษา

ในสมัยนี้ได้มีการดำเนินงานสร้างโรงเรียนอาชีวศึกษา ด้านหัตถกรรม
พาณิชยกรรม และเกษตรกรรมขึ้น ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พ.ศ. 2464 บังคับเด็กให้ได้เล่าเรียนทั่วประเทศ

ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ของการจัดการศึกษาภาคบังคับและอาชีวศึกษาอยู่ที่
ขาดงบประมาณที่จะดำเนินงาน และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานอย่าง
มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหานี้แม้กระทรวงธรรมการจะพยายามแก้ไขโดยเก็บภาษีการศึกษามาช่วย
ในการจัดการประถมศึกษา หรือการจัดฝึกหัดครูประถมกสิกรรมมาช่วยงานด้านอาชีวศึกษา
แต่ก็ยังทำได้ในขอบเขตจำกัด เนื่องจากการขาดแคลนงบประมาณการศึกษาซึ่งในช่วงเวลา
15 ปีของสมัยนี้ งบประมาณทางการศึกษาได้รับโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.6 อันเป็นอันดับ 8
ในกิจการสำคัญของรัฐ 9 ประการ ทั้งนี้เนื่องจากฐานะการเงินของประเทศทุจริตโหด
และมีปัญหาอื่น ๆ ที่เร่งด่วน อย่างไรก็ตาม ผลของการดำเนินงานทำให้มีสถาบันการศึกษา
แผนสมัยใหม่ที่สมบูรณ์ตามรูปแบบสากล คือมีตั้งแต่ระดับต่ำสุดถึงระดับสูงสุด อันได้แก่
ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย มีการเพิ่มจำนวนนักเรียนมากขึ้น เป็นปัจจัย
ให้ประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ได้มีความกลมกลืนกันทางวัฒนธรรม

นับได้ว่านโยบายการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ได้วางไว้อย่างเหมาะสม และตรงกับสภาพความต้องการของประเทศ แม้ในปัจจุบันก็ยัง
สามารถนำมาปรับปรุงใช้ได้ โดยเฉพาะแนวความคิดในเรื่องการพัฒนาอาชีวศึกษา และการ
ให้ได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงของพลเมืองและสามารถนำความรู้ไปใช้ปรับปรุงชีวิตของผู้เรียน
ให้สูงขึ้น การอาชีวศึกษาและการศึกษาภาคบังคับก็ยัง เป็นปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษา
ในปัจจุบัน ซึ่งถ้าสามารถทำให้เจริญก้าวหน้าก็จะ เป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศที่สำคัญยิ่ง

วารุณี ไอสถารมย์ (7) ได้ทำการวิจัยการศึกษาในสังคมไทย พ.ศ. 2411-
พ.ศ. 2475 โดยมุ่งศึกษาระบบการศึกษาแบบสมัยใหม่ที่รัฐจัดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2411-
2475 โดยพิจารณาถึงพัฒนาการของกระบวนการทางการศึกษา อันได้แก่ แนวความคิด
รูปแบบ และการจัดการ และศึกษาถึงผลกระทบของระบบการศึกษาแบบใหม่ที่มีผลต่อโครงสร้าง
สังคมไทย โดยเฉพาะ เป็นปัจจัยที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.
2475 โดยที่ผู้นำรัฐไม่สามารถควบคุมได้

สังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ เป็นสมัยที่ต้องเผชิญหน้ากับการขยายตัวของ อิทธิพลจักรวรรดินิยมชาติตะวันตก ผู้นำรัฐในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงต้องดำเนินการปฏิรูประบบ บริหารราชการ เพื่อรวมศูนย์อำนาจทางการเมือง สร้างอำนาจรัฐชาติขึ้น เป็นเหตุให้มีการ นำเอาระบบการศึกษาแบบใหม่เข้ามาใช้แทนที่ระบบการศึกษาแบบเก่าที่มีอยู่ในสังคม

การศึกษาแบบใหม่ที่รัฐจัดขึ้นนี้ มีโครงสร้างทางการศึกษาที่เป็นการวางเป้าหมาย ทางการศึกษา เพื่อถ่ายทอดความสำนึกทางชนชาติ และสร้างอุดมการณ์ร่วมศูนย์ ภายใต้ สถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะศูนย์รวมของความเป็นชาติ การศึกษาระดับสูงในระบบใหม่นี้ มีบทบาทในการสร้างบุคลากรบ่อนระบบราชการอย่างได้ผล ในขณะที่นโยบายการจัดการศึกษา ของรัฐไม่ได้ให้ความสนใจต่อการศึกษาวิชาชีพเลย ทั้งที่การศึกษาในสายนี้จะมีบทบาทอย่างมาก ในการพัฒนา เศรษฐกิจพื้นฐานของรัฐ แต่เนื่องจากเวลานั้นระบบราชการแผนใหม่ขยายตัวขึ้น อย่างรวดเร็ว มีการรับข้าราชการเข้าไปเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการขยายตัวของชนชั้น ข้าราชการรุ่นใหม่ ที่มีอุดมการณ์ทางสังคมไปไกลเกินกว่าที่ผู้นำรัฐจะควบคุมไว้ได้ จนกระทั่ง ผู้นำรัฐต้องหาทางสกัดกั้นสภาวะการณ์เช่นนี้ แต่ก็ไม่ทันการ เมื่อประเทศไทยต้องเผชิญกับ ปัญหาทางสังคมและสภาวะ เศรษฐกิจตกต่ำ ปัจจัยเหล่านี้จึง เป็นสาเหตุหลักกันให้เกิดความ ขัดแย้งระหว่างกลุ่มข้าราชการรุ่นใหม่กับอำนาจรัฐ

จนในปี พ.ศ. 2475 กลุ่มข้าราชการรุ่นใหม่ อันประกอบด้วยข้าราชการพลเรือน และข้าราชการทหารซึ่งได้กลายเป็นกลุ่มอำนาจทางการเมืองที่สำคัญได้ร่วมกันยึดอำนาจทำ การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และสร้างพัฒนาการทางการเมือง แบบใหม่ขึ้นในสังคมไทย

ปฐมพร อินทรางกูร ณ ออยุธยา (8) ทำการค้นคว้าเรื่อง บทบาทของ เอกชน ในการจัดการศึกษาในประเทศไทย (พ.ศ. 2461-พ.ศ. 2497) โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 6 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของการจัดการศึกษา เอกชนในระยะแรก
2. เพื่อศึกษานโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการจัดการศึกษาของเอกชน โดยศึกษา จากพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2461 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2479 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2497 โดยศึกษาถึงความสำคัญของเนื้อหา วัตถุประสงค์ของการประกาศใช้และผลที่ได้รับ

3. เพื่อศึกษาถึงการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนภายหลังการมีนโยบายควบคุมของรัฐ และผลกระทบของพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ที่มีต่อการจัดการศึกษาของเอกชน
4. เพื่อศึกษานโยบายในการส่งเสริมและอุดหนุนของรัฐที่มีต่อโรงเรียนราษฎร์
5. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินการของโรงเรียนเอกชนและแนวทางแก้ไข
6. เพื่อศึกษาผลในการจัดการศึกษาโดยเอกชน ภายหลังจากมีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

ผลจากการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษาของเอกชนในระบบ "โรงเรียน" สามารถแทนที่การจัดการศึกษาแบบเดิมของไทยได้ มีขบวนการชาวตะวันตกเป็นผู้เริ่มนำเอาวิทยาการสมัยใหม่แบบตะวันตกเข้ามาสอนในโรงเรียน สามารถเปลี่ยนค่านิยมของประชาชนให้เห็นคุณค่าของการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะการนำเอาวิชาชีวะมาสอนในโรงเรียน ทั้งนี้ยังเป็นต้นแบบให้แก่รัฐในการจัดการศึกษาตามระบบใหม่ด้วย

ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชน ซึ่งสร้างความหนักใจให้กับรัฐบาลมาโดยตลอด คือปัญหาโรงเรียนจีน ซึ่งรัฐบาลได้ใช้มาตรการแก้ไขปัญหาในหลายรูปแบบ เช่น การใช้กฎหมายควบคุม การใช้นโยบายผสมกลมกลืน การผ่อนตาม นโยบายรุนแรงในการปราบปราม เพื่อการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ซึ่งผลจากการกระทำยังมีปรากฏให้เห็นในปัจจุบันนี้ นับเป็นผลสำเร็จประการหนึ่งของรัฐ

บทบาทหนึ่งของโรงเรียนเอกชนที่สำคัญด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความสามารถในการผลิตบุคคลได้ตามความต้องการของรัฐ

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษา

ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ (๑) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยมีจุดมุ่งหมายในการวิจัยในครั้งนี้คือ

1. วิเคราะห์จุดกำเนิดความเป็นมา เพื่อเปรียบเทียบวิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย

2. ประมวลข้อมูลและประเมินโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย เพื่อดูแนวโน้ม
ของมหาวิทยาลัยในอนาคต

การวิจัยเรื่องนี้ แยกออกเป็นหัวข้อสำคัญ 5 หัวข้อคือ

1. การจัดตั้ง
2. หลักสูตรและการสอน
3. การวิจัย
4. การบริการชุมชน
5. ปัจจุบันและอนาคตของมหาวิทยาลัยไทย

การจัดตั้ง ก่อนการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทยนั้น การศึกษาแยกออกได้
เป็น 2 สายคือ สายสามัญ เรียนวิชาสามัญทั่วไป สายวิสามัญเรียนวิชาชีพต่าง ๆ ในปี
2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้สถาปนาโรงเรียนข้าราชการ
พลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขึ้นเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นับเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรก พ.ศ. 2476 จัดตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อส่งเสริม
ความรู้ด้านการเมืองการปกครองต่อประชาชน ในปี 2486 มีมหาวิทยาลัยเกิด 3 แห่งคือ
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร จัดสอน
วิชาต่าง ๆ ตามชื่อมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2499 มีสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ และยุบเลิกไป
เมื่อ พ.ศ. 2502 ซึ่งได้ทำการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นแทน หลังจากตั้งสภา
การศึกษาแห่งชาติขึ้นแล้ว ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอีก 5 แห่ง ในช่วงเร่งรัดพัฒนาประเทศ
คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดตั้งในปี 2507 มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2508 สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2509 พ.ศ. 2511 จัดตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
และมหาวิทยาลัยรามคำแหงในปี พ.ศ. 2514

ในด้านหลักสูตรและการสอน เมื่อเริ่มตั้งมหาวิทยาลัยนั้นรับผู้จบชั้นมัธยม 6 ต่อมา
จึงรับผู้จบชั้นมัธยม 8 พ.ศ. 2497 เริ่มรับผู้จบชั้นเตรียมอุดมจนในปัจจุบัน จึงรับเฉพาะผู้จบ
ชั้นเตรียมอุดม หรือ ม.ศ.5 เข้าสอบคัดเลือก วิธีสอน ส่วนใหญ่เป็นการบรรยาย บางวิชา
มีการทดลอง

ในปี 2476 และ 2483 เป็นปีที่เปิดการศึกษาในระดับปริญญาโทและ เอกตามลำดับ

การเรียนการสอนใช้วิธีการสัมมนา วิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง เป็นสำคัญ

การวัดผลส่วนใหญ่ใช้วิธีสอบเก็บคะแนนระหว่างปี การฝึกงาน การทำวิทยานิพนธ์ ระบบคะแนนคล้ายคลึงกันในทุกสมัยคือ ระบบคะแนนเต็ม 100 หรือเต็ม 20 หรือนอกนั้นก็ให้เป็นตัวอักษร A,B,C,D,F และการให้ผ่านหรือไม่ผ่าน

การวิจัย งานวิจัยของมหาวิทยาลัยยังมีน้อย เป็นการวิจัยส่วนบุคคลหรือวิทยานิพนธ์ของนิสิตเป็นส่วนใหญ่ เพิ่งเริ่มในปี 2509 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จัดตั้งสำนักวิจัย และปี 2514 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตั้งทุนวิจัยขึ้น

การบริการชุมชน เริ่มจัดตั้งสำนักส่งเสริมฝึกอบรมที่มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ในปี 2513 ส่วนสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์นั้น มีการจัดตั้งสำนักฝึกอบรมมาตั้งแต่ปี 2509 นอกจากนั้นก็เป็งานค่ายอาสาสมัครของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเริ่มมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2501

ปัจจุบันและอนาคตของมหาวิทยาลัยไทย ซึ่งอยู่ในความควบคุมของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เริ่มมีบทบาทสนใจสภาพแวดล้อมรอบตัวตัวเองมากขึ้น จากโครงการพัฒนาของแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่มีแนวความคิดใหม่หรือหลักประกันคุณภาพอย่างเพียงพอ ทำให้แนวโน้มในอนาคตของมหาวิทยาลัยยังคงจะคงรูปแบบเดิม จะมีเปลี่ยนแปลงเฉพาะในเรื่องปริมาณเท่านั้น

ยงยศ เล็กกลาง (10) ได้ทำการศึกษาในปี 2518 เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการของวิทยาลัยวิชาการศึกษา และมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เพื่อศึกษาการจัดการอุดมศึกษาของไทยในระยะเริ่มแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และการคลี่คลายของการอุดมศึกษาของไทยจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2516) และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน

ผลของการศึกษามีบทสรุปและเสนอแนะว่า จากแนววิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อพิจารณาถึงความเก่าแก่ของสถาบันจะแบ่งมหาวิทยาลัยออกได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นมหาวิทยาลัยเก่า 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 6 แห่งนี้ พัฒนามาจากโรงเรียนวิชาชีพชั้นสูง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากโรงเรียนมหาดเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากโรงเรียนกฎหมาย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม มหาวิทยาลัยมหิดล จากโรงเรียนราชแพทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จากโรงเรียนศิลปากรแผนกช่าง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง และโรงเรียนวิชาชีพชั้นสูง เหล่านี้ได้พัฒนาเป็นวิทยาลัย หรือคณะในมหาวิทยาลัย และยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยในที่สุด

การเรียนการสอน เดิมแต่ละคณะจะแยกจากกันเด็ดขาด ทั้งอาจารย์และนักศึกษา เมื่อรัฐได้ทำการปรับปรุงมหาวิทยาลัยให้เข้าสู่ระบบมหาวิทยาลัยสากลแล้ว มหาวิทยาลัยเหล่านี้ได้เปิดคณะอันเป็นศาสตร์แกนกลาง คือ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน นักศึกษาจะเรียนวิชาพื้นฐานร่วมกันในชั้นปีที่ 1, 2 และจะแยกไปเรียนวิชาเฉพาะสาขาในชั้นปีที่ 3 และ 4 อันทำให้นักศึกษามีความรู้กว้างขวาง ไม่คับแคบเฉพาะในสาขาของตน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษามีมากขึ้น มหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนเช่นนี้ คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนมหาวิทยาลัยที่เหลือจะแยกจัดการเรียนการสอนอยู่ภายในคณะของตน และมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงในอนาคต กลุ่มสองเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยเกิดใหม่ หลังปี พ.ศ. 2499 โดยได้รับการจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยแต่เริ่มแรก มีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะที่เปิดสอนอาศัยหลักการของมหาวิทยาลัยสากลตามแนวขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคม พบว่ามหาวิทยาลัยเก่ามีความสัมพันธ์กับสังคมใกล้ชิดเป็นอันมาก ในด้านการผลิตบุคคลตามความต้องการของสังคม เช่น ครู แพทย์ เภสัชกร ตุลาการ สำหรับมหาวิทยาลัยรุ่นใหม่ และมหาวิทยาลัยรุ่นเก่าที่ปรับปรุงใหม่ในปัจจุบัน (2516) จะมีความเป็นตัวของตัวเองสูง จะทำหน้าที่สอน วิจัย ค้นคว้าหา สัจจธรรม และบริการชุมชนทางด้านวิชาการ ซึ่งเป็นบริการที่จะต้องไม่ขัดกับอุดมการณ์ทาง วิชาการของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจะเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้สังคมปฏิบัติ บางครั้งก็นำ สังคม และกระตุ้นให้สังคมคิดและก้าวตาม

ในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย พบว่า มหาวิทยาลัย

012740

058850

เป็นสถาบันสูง สุดตั้งอยู่ ในกรุง เทพามากที่สุด สำหรับภูมิภาคนั้นมีภาคละ 2 แห่ง นอกจากนี้จะมี วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยพานิช โรงเรียนการช่าง วิทยาลัยเกษตร ซึ่งสามารถมีโอกาที่จะพัฒนา เป็นมหาวิทยาลัยในอนาคต แต่ในระยะแรกเห็นได้ชัดว่า วิทยาลัยเหล่านี้ขาดแคลนนักวิชาการ ขาด ประสิทธิภาพในการบริหาร ขาดความเป็นเลิศทางวิชาการ ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าหา วิทยาลัยนำที่ จะทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงของสถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้ โดยรับให้ เข้ามาสังกัดมหาวิทยาลัย เพื่อให้มหา วิทยาลัยช่วยปรับปรุง ใน เรื่องของหลักสูตร คุณวุฒิของอาจารย์ การเรียนการสอนปราศทปริญญาให้ วิทยาลัยที่มีมาตรฐานแล้ว ทั้งนี้จะทำให้วิทยาลัยเหล่านี้เติบโตไปในทิศทางที่ถูกต้อง ประหยัด ผลิต บัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะเป็นการกระจายการอุดมศึกษาออกไปสู่ประชาชนได้มากขึ้น และเป็นการพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาคด้วย

อรพินธ์ คันธนะสุภศรี (11) ทำการค้นคว้า เรื่องพัฒนาการ

ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญศึกษาถึงความเป็นมาและสภาพทั่วไปในระยะเริ่ม ก่อตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น ศึกษาถึงพัฒนาการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง (2507) ถึงปี พ.ศ. 2521 และศึกษาแนวโน้มของการพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่นในช่วงหลังของแผนพัฒนา การศึกษาลดับที่ 4 (2522 - 2524) ในด้านต่าง ๆ 7 ด้าน คือ พัฒนาการเกี่ยวกับการบริหาร มหาวิทยาลัยโปรแกรมการศึกษา นักศึกษา บุคลากร การงบประมาณ อาคารสถานที่และจำนวน บัณฑิต

การค้นคว้าพบว่า ตั้งแต่ก่อตั้งมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2507 จนถึงปี พ.ศ. 2519 มหาวิทยาลัยมีพัฒนาการเด่นชัดในด้านเดียวกันคือการผลิตบัณฑิตจนเมื่อปี พ.ศ. 2520 มหาวิทยาลัย จึงได้มีการจัดตั้งองค์การขึ้นสนับสนุนงานพัฒนาการในทุกด้าน คือจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย สำหรับ ด้านการผลิตบัณฑิตจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาและศูนย์บริการคอมพิวเตอร์สำหรับคำวิจัยและจัด ตั้งศูนย์วัฒนธรรมอีสานสำหรับด้านทะนุบำรุงด้านวัฒนธรรม

ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของมหาวิทยาลัยขอนแก่นว่า เริ่มมีลักษณะ เป็นมหาวิทยาลัยในอุดมคติที่จะปฏิบัติภารกิจในทุกด้าน เพื่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียง เหนือ อย่างแท้จริง

เอนก ส่งแสง (12) ได้ทำการวิจัยน่าสนใจเกี่ยวกับพัฒนาการของมหาวิทยาลัย เปิดในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อประมวลข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย

เปิดในประเทศไทยและเพื่อวิเคราะห์พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศไทย

ผลของการวิจัยพบว่า แนวความคิดในเรื่องมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศไทยน่าจะเกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) เมื่อ พ.ศ. 2375 และจารึกตำราต่าง ๆ ลงในแผ่นศิลา ประดับไว้ตามผนังและที่ต่าง ๆ ในบริเวณวัด เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษา

การดำเนินงานเป็นระบบมหาวิทยาลัยเปิดอย่างจริงจัง เริ่มขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2476 ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อันเป็นเริ่มของการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนในรูปของตลาดวิชา เข้าเรียนได้โดยไม่มี การสอบคัดเลือกดำเนินการอยู่ได้เป็นเวลา 27 ปี จึงเปลี่ยนไปเป็นระบบมหาวิทยาลัยทั่วไปในปี พ.ศ. 2503 เนื่องจากประสบปัญหาในเรื่องบุคลากร อาคารสถานที่และความจำกัดในเรื่องทรัพยากรอื่น ๆ

ในปี พ.ศ. 2514 ได้มีการตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหง ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแบบตลาดวิชา เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนสถานที่เรียนในระดับอุดมศึกษา แต่ก็ต้องประสบปัญหาในเรื่องของอาคารสถานที่และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยเหตุดังกล่าว เพื่อมุ่งขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รัฐจึงได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิดในอีกรูปแบบหนึ่งขึ้น คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เปิดดำเนินการสอนโดยใช้ระบบการสอนทางไกล ในปีการศึกษา 2523

การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเปิด นับตั้งแต่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เริ่มเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2477 และตลอดระยะเวลาที่เป็นตลาดวิชา วิธีการสอนโดยทั่วไปใช้วิธีบรรยายการค้นคว้าจากตำราและมีการจำหน่ายคำสอนหรือคำบรรยายด้วย การเรียนการสอนไม่พัฒนาไปจากเดิมมากนักยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ส่วนมหาวิทยาลัยรามคำแหง จะใช้การสอนแบบประสมกันระหว่างการสอนแบบบรรยายกับการค้นคว้าของนักศึกษา โดยทางมหาวิทยาลัยได้จัดการบรรยายทั้งในห้อง เฉพาะและห้องเรียนที่มีโทรทัศน์วงจรปิด สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใช้วิธีสอนโดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ เช่น สื่อการสอนทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ การสอนเสริม ณ ศูนย์บริการการศึกษาประจำท้องถิ่น เป็นต้น

ด้านนักศึกษา ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นผู้มีงานทำอยู่แล้วและพักอยู่ในส่วนกลาง มากกว่าต่างจังหวัดผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วเข้ารับราชการมาก

ที่สุดถึงร้อยละ 88.93 นอกนั้นประกอบอาชีพอื่น ส่วนมหาวิทยาลัยรามคำแหงนักศึกษาที่กำลังเรียน อยู่คิดเป็นร้อยละ 59.67 ของนักศึกษาทั้งหมด ยังไม่มีงานทำ และอยู่ในกรุงเทพมหานครมากกว่า ต่างจังหวัดผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วร้อยละ 17.58 ประกอบอาชีพในหน่วยงานเอกชนและรัฐวิสาหกิจ สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนักศึกษาเป็นผู้มีอาชีพแล้ว และร้อยละ 86.52 อยู่ต่างจังหวัด

จะเห็นได้ว่า พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศไทยจากจุดเริ่มต้น คือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จนถึงมหา วิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในปัจจุบัน พัฒนาการจะแตกต่างกันตามลักษณะของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีพัฒนาการค่อนข้างช้า มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้นำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในเรื่องการเรียนการสอน ส่วนมหา วิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลซึ่งนับ เป็นพัฒนาการที่มีความ สำคัญต่อวงการดำเนินการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นอย่างมากในปัจจุบัน

ปรีชา แม่นมิตร (13) ได้ทำการวิจัยพัฒนาการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมุ่งศึกษากำเนิดความเป็นมาและสภาพทั่วไปในระยะเริ่มก่อสร้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และศึกษาพัฒนาการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง (2511) จนถึง พ.ศ. 2524 ตามลักษณะเฉพาะ 2 ประการ คือ เป็นมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค และในขณะเดียวกัน เป็น มหาวิทยาลัยที่มีวิทยาเขต

ผลของการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในฐานะมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ในด้านการกระจายโอกาสการศึกษาออกสู่ภูมิภาค ส่วนวัตถุประสงค์ด้านอื่น เช่น การมีบทบาทในฐานะศูนย์กลางทางวิชาการในการพัฒนาภูมิภาค ได้มีความพยายามและการแสดงออกในการดำเนินงานตามภารกิจ เพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์เด่นชัดที่สามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ได้โดยแท้จริง

ทางด้านการบริหาร มหาวิทยาลัยได้มีการพัฒนาโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้อง กับลักษณะของมหาวิทยาลัยที่มีหลายวิทยาเขต แต่ขณะเดียวกันยังประสบปัญหาและอุปสรรคใน การดำเนินงานบริหารหลายประการ

เป็นที่คาดหมายว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จะสามารถดำเนินงานตามภารกิจ ในฐานะศูนย์กลางในการพัฒนาภาคใต้ได้สำเร็จในอนาคตหากมหาวิทยาลัยได้มีการกำหนด ขอบข่ายหน้าที่ทางด้านการพัฒนาภูมิภาคชัดเจน และในอนาคต เป็นไปได้ที่มหาวิทยาลัยสงขลา

นครินทร์ จะพัฒนาแยก เป็นสองมหาวิทยาลัยในอนาคต เพื่อให้พ้นจากข้อจำกัดอันเนื่องด้วยลักษณะของการเป็นมหาวิทยาลัยหลายวิทยาเขต

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

ในเรื่องของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนปรากฏว่า ได้มีผู้ให้ความสนใจ และทำการวิจัยมากขึ้นเป็นลำดับ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่น่าสนใจศึกษาคือ

เจิมจันทร์ ทองวิวัฒน์ (14) ทำการวิจัยเรื่อง ขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำระดับอุดมศึกษาศึกษา เปรียบเทียบระหว่างวิทยาลัย เอกชนและมหาวิทยาลัย เอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพขวัญ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำวิทยาลัย เอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐว่า เป็นอย่างไร บ้างจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลทำให้ระดับขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงหรือต่ำโดยผู้วิจัยได้เน้นหนักในทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

จากการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์ประจำวิทยาลัยเอกชน จำนวน 110 คน มีขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่วนรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยแยกเป็นพวกที่มีขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูง จำนวน 35 คน ที่มีขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานปานกลาง 56 คน และที่มีขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่ำ จำนวน 19 คน

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ระดับขวัญ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำวิทยาลัยเอกชนอยู่ในระดับสูงคือ เพื่อนร่วมงานและปริมาณงานในหน้าที่รับผิดชอบ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ระดับขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานค่อนข้างต่ำ คือ โอกาสก้าวหน้าในการทำงานและความมั่นคงในการทำงาน

3. อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 224 คน มีขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ส่วนรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยแยกเป็นพวกที่มีขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูง จำนวน 85 คน พวกที่มีขวัญ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานปานกลาง 105 คน และพวกที่มีขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่ำ จำนวน 34 คน

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ระดับขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูงคือ ปริมาณงานในหน้าที่รับผิดชอบส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ระดับ

ขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ ผู้บังคับบัญชากับ เงิน เดือนและสิทธิผลประโยชน์ต่าง ๆ

5. อาจารย์ประจำวิทยาลัย เอกชนมีขวัญและความพึงพอใจต่อบัณฑิตต่าง ๆ 3 หมวด

ดังนี้

5.1 หมวดลักษณะงาน ขวัญและความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

5.2 หมวดสภาพแวดล้อมในการทำงานขวัญและความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

5.3 หมวดเงิน เดือนและสิทธิผลประโยชน์ต่าง ๆ ขวัญและความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

6. อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยของรัฐมีขวัญและความพึงพอใจต่อบัณฑิตต่าง ๆ 3

หมวด ดังนี้

6.1 หมวดลักษณะงาน ขวัญและความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

6.2 หมวดสภาพแวดล้อมในการทำงาน ขวัญและความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

6.3 หมวดเงิน เดือน และสิทธิผลประโยชน์ต่าง ๆ ขวัญและความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

7. อาจารย์ประจำวิทยาลัย เอกชน มีความเห็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่สำคัญ คือ โอกาสก้าวหน้าในการทำงานและความมั่นคงในการทำงาน

8. อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยของรัฐมีความ เห็นว่าอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่สำคัญคือผู้บังคับบัญชากับ เงิน เดือนและสิทธิผลประโยชน์ต่าง ๆ

เอก ศล โกลสม (15) ทำการศึกษา เรื่องงานบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารการศึกษาของวิทยาลัย เอกชน งานบริหารการศึกษาของวิทยาลัย เอกชนใน 5 ด้าน คืองานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารกิจการนักศึกษา งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนและงานบริหารธุรการ การเงินและการบริการอื่น ๆ และเพื่อศึกษาปัญหา เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน

ผลของการวิจัยพบว่า โครงสร้างของระบบบริหารการศึกษาของ วิทยาลัย เอกชน

ไม่แตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาลำดับความสำคัญ
ของงานบริหาร เป็นดังนี้ งานบริหารกิจการนักศึกษา งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร
งานบริหารธุรการการเงินและบริการอื่น ๆ และงานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนตามลำดับ ในทาง
ตรงกันข้าม อาจารย์ประจำกลับเห็นว่างานบริหารธุรการ การเงิน และบริการอื่น ๆ เป็นสิ่งที่
สำคัญที่สุด และความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยทั้ง 5 ด้าน ของผู้บริหาร
และอาจารย์ประจำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ 7 ประการ

1. จากการวิจัยพบว่า วิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการแบ่งเบา
ภาระรัฐในการจัดการศึกษาในภาคต่าง ๆ วิทยาลัยเอกชนน่าที่จะขยายออกไปสู่สังคม
ภูมิภาคบ้าง
2. วิทยาลัยเอกชนมีโปรแกรมการศึกษาทางด้านธุรการในสาขาสังคมศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่ที่น่าที่
จะได้เปิดทำการสอนในสาขาอื่นบ้าง เช่น วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เพื่อเปิดโอกาสให้
นักศึกษาได้เลือกเรียนมากขึ้น
3. หลักสูตรที่ดำเนินการสอนอยู่ เป็นหลักสูตรในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ วิทยาลัยเอกชน
ควรจะได้มีการเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น อาจเป็นลักษณะทางการอบรม เพื่อให้เป็นบริการ
ทางวิชาการตามที่ท้องถิ่นต้องการ
4. วิทยาลัยเอกชน ยังมีผู้สอนประจำอยู่น้อย ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พิเศษการจัดการศึกษาระดับ
สูงที่ต้องขึ้นอยู่กับอาจารย์พิเศษนั้นไม่เป็นผลดีนักเพราะขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอน การสอนอาจ
ไม่สม่ำเสมอและความรับผิดชอบในการดูแลนักศึกษาก็อาจไม่ทั่วถึง วิทยาลัยเอกชนควรหา
ทางปรับปรุงจำนวนและคุณภาพของผู้สอนประจำให้มากขึ้น อาจกระทำได้ตั้งแต่ปรับปรุงวิธี
การสรรหาให้กว้างขวางขึ้น มีโครงสร้างการพัฒนาผู้สอนประจำจัดทุนในการให้ผู้สอนไป
ฝึกอบรมหรือศึกษาต่อ เปิดโอกาสให้ผู้สอนประจำได้เพิ่มพูนคุณภาพ
5. ปัญหาเกี่ยวกับการเขียนตำรา เป็นภาษาไทยที่ยังมีอยู่น้อยนั้น วิทยาลัยเอกชนควรจะสนับสนุน
ให้ผู้สอนได้เขียนตำราขึ้น โดยให้มีรางวัลในการเขียนหรือมีค่าตอบแทนหรือมีเงินนั้นควร
จะได้จัดศูนย์บริการทางวิชาการภายในวิทยาลัยขึ้น
6. ผู้สอนประจำควรได้รับตำแหน่งทางวิชาการ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อเป็น
สิ่งหนึ่งที่ช่วยให้ขวัญและกำลังใจของผู้สอนวิทยาลัยเอกชนดีขึ้น

7. สำหรับด้านการเงินของวิทยาลัยที่มีรายได้จากการ เก็บค่าเล่าเรียนหรือค่าหน่วยกิตนั้น วิทยาลัยเอกชน ควรจะหาแหล่งเงินช่วยเหลือในรูปต่าง ๆ บ้างอาจจะสร้างแรงจูงใจให้ เกิดกับประชาชนให้ช่วยบริจาคอุดหนุนวิทยาลัย สร้างผลผลิตจากการเรียนการสอน เพื่อ จำหน่าย ยาทาทุน จัดกิจกรรมบริหารชุมชน โดยมีค่าตอบแทน

กฤษรี คำชาย (16) ได้ทำการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชนในการ พัฒนาประเทศ จุดมุ่งหมายดังกล่าวแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ จุดมุ่งหมายด้านผลผลิต และจุดมุ่ง หมายด้านกระบวนการผลิต โดยมุ่งที่จะวิเคราะห์จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานตามที่เป็นอยู่จริง ในปัจจุบันของวิทยาลัยเอกชน ค้นหาจุดมุ่งหมายตามที่คาดหวังว่าควรจะเป็นพร้อมกันแสวงหาแนว ทางในการปรับปรุงจุดมุ่งหมายตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของวิทยาลัยเอกชนให้ไปสู่จุดมุ่งหมายตาม ที่คาดหวังว่าควรจะเป็น

กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทแรก คือกลุ่มอำนาจภายใน ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนจากวิทยาลัยเอกชนในส่วนกลาง ประเภทที่ 2 คือกลุ่มอำนาจ ภายนอก ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ นายจ้างภาคธุรกิจ เอกชนและกลุ่มศิษย์เก่า ในกรุง เทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์

ผลของการวิจัยพบว่า กลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการกำหนดจุดมุ่งหมายของ วิทยาลัยเอกชน ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร ในระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและ กลุ่มผู้สอน กลุ่มที่มีอิทธิพลในระดับต่ำสุด ได้แก่กลุ่มศิษย์เก่าและกลุ่มนายจ้างภาคธุรกิจ เอกชน

จุดมุ่งหมายในปัจจุบันของวิทยาลัย เอกชนด้านผลผลิตประกอบด้วยการพัฒนาผู้เรียนใน ด้านสังคมและจริยธรรม ความสามารถในการวิจัย การสนองความต้องการทางการศึกษาของ สังคมด้านกระบวนการผลิตได้แก่การพัฒนาการศึกษา และการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

จุดมุ่งหมายตามที่คาดหวังว่าควรจะเป็นด้านผลผลิต ประกอบด้วย การเน้นทางด้าน สติปัญญาของผู้เรียน การตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน การฝึกให้ผู้เรียนมีมนุษย สัมพันธ์ การพัฒนาผู้เรียนในด้านสังคมและจริยธรรม ด้านกระบวนการผลิตได้แก่ เสรีภาพทาง วิชาการและการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ

นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายตามที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันต่างกับที่คาดหวังว่า ควรจะเป็น

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และจุดมุ่งหมายตามที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันไม่สัมพันธ์กับที่คาดหวังว่าควรจะเป็น และเมื่อเปรียบเทียบการให้ลำดับความสำคัญแก่จุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชนระหว่างกลุ่มอำนาจ พบว่า การจัดลำดับความสำคัญจุดมุ่งหมายตามที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันของวิทยาลัยเอกชนระหว่างกลุ่มอำนาจภายใน และกลุ่มอำนาจภายนอกนั้นสัมพันธ์กันในทางบวกค่อนข้างต่ำ การจัดลำดับความสำคัญจุดมุ่งหมายตามที่ยังคาดหวังว่าควรจะเป็นของวิทยาลัยเอกชน ระหว่างกลุ่มอำนาจภายในและกลุ่มอำนาจภายนอก สัมพันธ์กันในทางลบค่อนข้างต่ำ และจากการสำรวจวิธีการในการจัด เพื่อปรับปรุงจุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชน พบว่ามีอยู่ 7 วิธี จากการตรวจสอบความเป็นไปได้ของการจัดตามวิธีการต่าง ๆ พบว่า วิธีที่กลุ่มอำนาจเห็นสมควรจัดให้มีขึ้นมากที่สุด คือการประชุม การอภิปราย และการประชุมพิเศษ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ให้ ข้อเสนอแนะ 5 ประการ

1. เมื่อเปรียบเทียบจุดมุ่งหมายตามที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันกับจุดมุ่งหมายตามที่ยังคาดหวังว่าจะเป็น พบว่ามีจุดมุ่งหมายที่ขาดหายไปทั้งด้านผลผลิตและด้านกระบวนการผลิตทำให้วิทยาลัยเอกชนยังทำหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาได้ไม่เต็มที่

จุดมุ่งหมายที่ขาดหายไป ด้านผลผลิต คือ

- 1) ความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพอัน เป็นลักษณะของจุดมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะ
- 2) การพัฒนาสังคมในลักษณะของการให้และการรับจากกันและกัน
- 3) การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศิลป และวัฒนธรรมของสังคม

จุดมุ่งหมายสองประการหลังนี้ เป็นจุดมุ่งหมายที่เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัย เอกชน กับชุมชน

จุดมุ่งหมายด้านกระบวนการผลิตที่ขาดหายไป คือ

- 1) การสร้างบรรยากาศทางวิชาการภายในวิทยาลัย
- 2) การให้ เสรีภาพทางวิชาการ
- 3) การนำหลักการและแนวคิดใหม่มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

4) การใช้หน่วยงานในชุมชน เป็นแหล่ง เพิ่มพูนประสบการณ์และความรู้ของ ผู้เรียน 3 ประการแรกเป็นจุดมุ่งหมายด้านความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ ส่วนประการ หลังนอกจากจะก่อให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพแล้วยัง เป็นจุดมุ่งหมายที่ส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัย เอกชนกับสังคมภายนอก

จุดมุ่งหมายที่ขาดหายไปซึ่งผลจากการวิจัยนี้มีความหมายเป็น 2 นัย ประการแรก แสดงให้เห็นวิทยาลัย เอกชนยังคงทำงานได้ไม่เต็มที่ ดังนั้นการพัฒนาวินิจฉัย เอกชน นอกจาก จะต้องเพิ่มความสำคัญในการปฏิบัติแก่จุดมุ่งหมายตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกข้อแล้ว จะต้องตั้งจุด มุ่งหมายใหม่ เพื่อเติมจุดมุ่งหมายที่ขาดหายไปให้บริบูรณ์ เพื่อการพัฒนาไปสู่สถาบันอุดมศึกษาที่ สมบูรณ์แบบของวิทยาลัย เอกชน ประการหลัง เป็นเครื่องแสดงว่าวิทยาลัย เอกชนพัฒนาตัวเองไป ได้มากในช่วงระยะเวลาอันสั้น เมื่อเป็นเทียบกับ เวลาจัดตั้งวิทยาลัย เอกชนในประเทศไทย และ เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของวิทยาลัย เอกชน ที่มาจากความเห็นของกลุ่มอำนาจของวิทยาลัย เอกชน เองพบว่ากลุ่มอำนาจ เหล่านี้ เข้าใจถึงลักษณะสมบูรณ์แบบของวิทยาลัย เอกชน และกำลัง อยู่ในระยะพัฒนาให้ถึงซึ่งลักษณะดังกล่าว

2. มีความแตกต่างอย่างชัดเจนต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของวิทยาลัย เอกชน ระหว่างกลุ่มอำนาจภายในและกลุ่มอำนาจภายนอก กลุ่มอำนาจภายในนั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนา วิทยาลัย เอกชนให้เป็นมหาวิทยาลัยโดยมุ่งหมาย เป็นเลิศทางวิชาการ แต่กลุ่มอำนาจภายนอกคาดหวังถึงคุณภาพของผลผลิตจากวิทยาลัย เอกชน และใช้ประโยชน์นี้จากผลผลิตได้มากที่สุด จาก ผลผลิตวิจัยชี้ชัดว่า กลุ่มอำนาจภายในเป็นผู้มีอิทธิพลมากในการกำหนดจุดมุ่งหมาย แต่การที่จะ ทำให้วิทยาลัย เอกชน เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์แบบ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดโอกาสให้ กลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เข้ามามีส่วนกำหนดจุดมุ่งหมาย โดยเฉพาะกลุ่มนายจ้างภาคธุรกิจ เอกชน และกลุ่มศิษย์เก่ากลุ่มนายจ้างจะเป็นกลุ่มที่ประเมินคุณภาพผลผลิตจากวิทยาลัย ส่วนกลุ่มศิษย์เก่า จะเป็นกลุ่มผลผลิตที่ออกสู่ตลาดแรงงานและถูกประเมินโดยนายจ้าง ซึ่งข้อมูลจากกลุ่มเหล่านี้ จะมีประโยชน์ เป็นอย่างมากในการปรับปรุงคุณภาพของวิทยาลัย เอกชน

3. วิทยาลัย เอกชนทุกวิทยาลัยไม่จำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายที่เหมือนกัน แต่ละวิทยาลัย สามารถจะ เลือกกำหนดจุดมุ่งหมายตามความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่และตามลักษณะธรรมชาติ อันจะเป็นการสร้าง เอกลักษณะของแต่ละวิทยาลัยขึ้นมา ซึ่งลักษณะ เด่น เฉพาะดังกล่าวจะเป็น ประโยชน์ต่อสังคมทั้งส่วนรวมและส่วนบุคคลในแง่ที่จะ เลือกวิทยาลัย เอกชนที่ตอบสนองได้ตาม ความ ต้องการหรือความสนใจที่ต่างกันออกไป

4. วิธีการต่าง ๆ ในการที่จะปรับปรุงจุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชนนั้น มีด้วยกันหลายวิธี แต่ทุกวิธีจะระบุว่าต้องมีกลุ่มผู้บริหารวิทยาลัยเอกชน เป็นแกนกลางดังนั้น จึงควรเป็นหน้าที่ของสมาคมผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชน จะต้องเป็นผู้บริหารดำเนินงานใช้วิธีการที่เหมาะสม และจะต้องดำเนินการไปเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เพื่อให้ถึงซึ่งผลที่คาดหวังไว้

5. วิทยาลัยเอกชนควรจะได้มีแผนพัฒนาวิทยาลัย เอกชนซึ่งแต่ละแผนอาจจะใช้ช่วงเวลา 5 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ การมีแผนดังกล่าวจะทำให้การเปลี่ยนแปลงของวิทยาลัยเอกชน เป็นไปอย่างมีทิศทาง กำหนดทางเลือกในการใช้ทรัพยากรได้ สามารถคาดคะเนและควบคุมได้ และยังสามารถใช้เป็นแนวทางประเมินผลการปฏิบัติงานของวิทยาลัย เอกชนได้อีกด้วย

สุดา จารุประกร (17) ศึกษา เรื่อง การจัดการด้านสวัสดิการของอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน โดยมีวัตถุประสงค์ 5 ประการ

1. ศึกษาสวัสดิการที่อาจารย์ประจำได้รับจากสถาบันอุดมศึกษา เอกชนแต่ละแห่ง
 2. เพื่อศึกษา เปรียบ เทียบสวัสดิการของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนแต่ละแห่ง
 3. เพื่อทราบว่าสวัสดิการอาจารย์ประจำได้รับอยู่ในปัจจุบันมีผลกระทบต่ออายุการทำงานของอาจารย์ประจำหรือไม่
 4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสวัสดิการที่ได้รับ ตามสถานภาพของอาจารย์ประจำในด้านต่าง ๆ คือ เพศ สถานภาพสมรส, ช่วงอายุ, อายุการทำงาน, รายได้ และวุฒิการศึกษา
 5. เพื่อศึกษาถึงความต้องการ เกี่ยวกับประเภทของสวัสดิการสำหรับอาจารย์ประจำในส่วนที่นอกเหนือไปจากที่ได้รับในปัจจุบัน
- ผู้วิจัยได้สำรวจประเภทของสวัสดิการที่สถาบันอุดมศึกษา เอกชนจัดให้อาจารย์ประจำพบว่าสวัสดิการที่จ่ายเป็นเงินแบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ

- เงินที่จ่ายตามกฎหมาย
- เงินที่จ่ายเมื่อปฏิบัติงานนอกเหนือจากการสอน
- เงินที่จ่ายเมื่อพ้นจากหน้าที่

- เงินที่จ่ายเพื่อช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ สำหรับสวัสดิการที่ไม่จ่ายเป็นเงินแต่จัดให้เป็นบริการแบ่งออกเป็น 6 หมวด ได้แก่

- บริการด้านเศรษฐกิจ
- บริการด้านส่งเสริมการศึกษา
- บริการด้านสุขภาพและอนามัย
- บริการด้านสหกรณ์การ
- บริการด้านความสะดวกสบายในการปฏิบัติงาน
- บริการด้านวันลา วันหยุด

จากผลวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ความสำคัญกับสวัสดิการที่ไม่จ่ายเป็นเงินมากกว่าสวัสดิการที่จ่ายเป็นเงิน ซึ่งตรงข้ามกับความต้องการ สวัสดิการของอาจารย์ประจำ อาจารย์ประจำส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการที่จ่ายเป็นเงิน โดยเฉพาะประเภทเงินที่จ่ายเมื่อปฏิบัติงานนอกเหนือจากการสอน เช่น ค่าคุมสอบ ค่าตรวจข้อสอบฯ เพิ่มขึ้นมากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 35.32 ต้องการสวัสดิการที่จ่ายเป็นเงินประเภทเงินที่จ่ายเพื่อช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ เช่น เงินกู้ เงินยืม เงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลฯ เพิ่มขึ้นมากเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 28.05 และต้องการสวัสดิการที่ไม่จ่ายเป็นเงินประเภทบริการด้านเศรษฐกิจ เช่น ที่อยู่อาศัย การคมนาคมฯ มากเป็นอันดับที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 16.01

ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ประสบอยู่ คือ ปัญหาทางด้านการเงิน เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นองค์กรที่ไม่ค้าเพื่อกำไร และข้อจำกัดทางกฎหมายไม่เปิดทางให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนหารายได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับสวัสดิการที่จัดให้อาจารย์ประจำน้อยกว่าที่ควร จึงทำให้ความเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ประจำส่วนทางกันจนเห็นได้ชัดในการนี้ ผู้บริหารควรจะได้ปรับปรุงสวัสดิการอย่างสม่ำเสมอและสอบถามถึงความต้องการสวัสดิการที่แท้จริง จึงจะทำให้การจัดสวัสดิการเกิดประโยชน์มากที่สุด

สนธิ คชสิทธิ์ (18) ทำการศึกษา เรื่องสภาพความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาสภาพความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ เปรียบเทียบ ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ประจำ

ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง เพศ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ความตั้งใจที่จะทำงานอยู่ต่อไปและความตั้งใจที่จะลาออก

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง อาจารย์ประจำจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 10 สถาบัน ผลของการศึกษาได้ข้อค้นพบ 6 ประการ คือ

1. อาจารย์ชายและอาจารย์หญิงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน
2. อาจารย์โสดและอาจารย์ที่แต่งงานแล้ว มีความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. อาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี หรือต่ำกว่ากับอาจารย์ที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน
4. อาจารย์ที่มีประสบการณ์มากกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อย มีความพึงพอใจในการทำงานที่ไม่แตกต่างกัน
5. อาจารย์ที่มีความตั้งใจในการทำงานอยู่ต่อไปกับอาจารย์ที่มีความตั้งใจที่จะลาออก มีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน
6. ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ของ เมสท์แล้วปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนว่า

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรที่จะได้ปรับปรุงในเรื่องเกี่ยวกับเงินเดือนและสวัสดิการให้ดีขึ้นกว่าในปัจจุบัน เช่น จัดสร้างที่อยู่อาศัยให้ใกล้ ๆ กับบริเวณสถานศึกษา หรือสวัสดิการด้านอื่น ๆ ก็ควรจัดให้ดีกว่าที่รัฐจัดให้แก่ข้าราชการ เพื่อเป็นการดึงใจ และรักษาบุคลากรไว้
2. เกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรเปิดโอกาสให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นแนวทางในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจะได้มีการทดสอบสภาพความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ประจำอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้ทราบและจะได้นำมาปรับปรุงให้สภาพความพึงพอใจในการทำงานดียิ่งขึ้น อันจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นอีก

ในปีเดียวกัน สมบัติ วัจนะสาริกากุล (19) ได้ทำการศึกษาทัศนะของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในด้านการเรียนการสอน การบริหารงาน การให้บริการนักศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษา สังคมกลุ่มเพื่อน อาคารสถานที่ และการจัดการศึกษา เพื่อสนองความมุ่งหวังของนักศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อาจารย์ และผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2523 รวม 773 คน จากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 9 แห่ง ผลจากการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาชาย และนักศึกษาหญิง มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีระดับ .05
3. นักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ว่า

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน จากผลผลิตพบว่า นักศึกษาอาจารย์ และผู้บริหาร เห็นด้วยว่ามีการจัดสอนเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม วิชาชีพให้แก่ศึกษาน้อยกว่าเรื่องอื่น ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจะได้มีการสัมมนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาดังกล่าว เพื่อให้ได้แนวทาง วิธีการที่จะอบรมให้นักศึกษาเป็นคนที่พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เท่ากับความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ ทั้งนี้โดยการจะจัดเป็นรายวิชาอยู่ในหมวดวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาเห็นความสำคัญเท่ากับวิชาชีพ อันจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประการแรก คือ การพัฒนาคุณลักษณะของตัวผู้เรียนให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถในการประกอบอาชีพ และด้านคุณธรรม

สภาพแวดล้อมด้านการบริหารงาน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ควรจะได้เอาใจใส่ต่อสวัสดิการต่าง ๆ ทั้งของนักศึกษา และอาจารย์ให้มากขึ้นกว่าที่ปฏิบัติอยู่ เพราะจะเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับอาจารย์ด้วย

สภาพแวดล้อมด้านการให้บริการนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา และอาจารย์ มีความเห็นต่อการให้บริการเกี่ยวกับน้ำดื่ม น้ำใช้ การบริการข่าวสารอาชีพ การบริการแนะแนว ยังไม่ดีพอ และอาหารที่จัดจำหน่ายในสถาบันก็ยังไม่ดีพอก็กังไม่เหมาะสมกับราคา สิ่งเหล่านี้ ควรได้รับการเอาใจใส่และปรับปรุงให้ดีขึ้น และการให้บริการด้านห้องสมุดก็ควรจะต้องจัดสถานที่ให้พอเพียงกับจำนวนนักศึกษา มีหนังสือตำราค้นคว้าเหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษา แต่ละ คณะวิชา ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา นักศึกษา อาจารย์และผู้บริหาร เห็นพ้องกันว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของตัวแทนนักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษายังมีน้อย ทางสถาบันควรจัดให้มี อาจารย์เป็นที่ปรึกษาดูแล แนะนำสนับสนุน จัดเวลาและโอกาสให้นักศึกษาส่วนใหญ่ได้เข้าร่วม กิจกรรมที่จัดขึ้นในสถาบัน การจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงเพศของนักศึกษาด้วย คือนอกจากมีกิจกรรม รวมสำหรับชายหญิงแล้ว สถาบันควรคำนึงถึงกิจกรรม เฉพาะหญิง เฉพาะชายด้วย

ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่านักศึกษา อาจารย์และผู้บริหาร เห็นพ้องกันว่า นักศึกษายัง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ไม่ได้มากเท่าที่ควรสถาบันควรได้สำรวจ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว และหาทางสนับสนุนให้มีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ พบว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์เห็นร่วมกันว่า ที่นั่งพักผ่อนให้นักศึกษาทำงานหรือสังสรรค์กับเพื่อนนอกเวลาเรียนยังไม่เพียงพอ สถาบันควรจะได้ มีการประสานงานกับฝ่ายอาคารสถานที่ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้มีเพียงพอ

สภาพแวดล้อมด้านการจัดการศึกษา เพื่อสนองความมุ่งหวังของนักศึกษา ปรากฏว่า ทั้งนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร เห็นตรงกันว่า นักศึกษาไม่มีโอกาสเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ได้กว้างขวาง นำที่สถาบันจะได้มีการสำรวจความต้องการ ความสนใจของนักศึกษาส่วนใหญ่ ก่อนจัดวิชาสอน เพื่อการจัดวิชาเรียนที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของนักศึกษา

ในปี 2526 สุภาพรรณ ไชยเศรษฐ (20) ได้ทำการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนทั่วประเทศ

เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน จำแนกตามเพศ ภูมิลำเนาเดิม และสถานที่ตั้งของสถาบัน และเพื่อศึกษาปัญหาด้านการเงินของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์พบว่า นักศึกษาทุกสถาบันใช้จ่ายเฉลี่ย 30,344.17 บาท ต่อ 1 ปี การศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ใช้จ่ายมากที่สุด 35,836.34 บาท นักศึกษา วิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยการค้า วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยพ่ายัพ วิทยาลัยหัวเฉียว วิทยาลัยเกริก และวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ใช้จ่ายเฉลี่ยระหว่าง 31,474.58 - 29,860.24 บาท นักศึกษาวิทยาลัย เทคนิคสยาม วิทยาลัยคณาสวัสดิ์ และวิทยาลัย เอเชียอาคเนย์ ใช้จ่ายเฉลี่ย ระหว่าง 26,506.81 - 22,632.87 บาท และนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรม ใช้น้อยที่สุด คือ 12,631.68 บาท ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาชาย - หญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งสถานศึกษากับค่าใช้จ่ายของนักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดอื่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และค่าใช้จ่ายของนัก ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .01 นักศึกษาทุกสถาบันมีสถานภาพทางการเงินไม่พอใช้ เป็นบางเดือน และแก้ปัญหาโดย ขอบจากบิดามารดาหรือผู้อุปการะ และขอยืมเพื่อน

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า สถาบันควรเล็งเห็นความสำคัญของงานกิจการนักศึกษา ในการช่วยเหลือทางการเงิน เช่น จัดหาทุนจัดหางาน จัดกิจกรรม จัดหอพัก ทั้งนี้จะเป็น การช่วยลดค่าใช้จ่ายในการศึกษา และเพื่อพัฒนานักศึกษา และเนื่องจากค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนสูงกว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รัฐควรที่ จะได้ให้ความช่วยเหลือนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในรูปของการให้ทุนการศึกษา ในฐานะที่ สถาบันอุดมศึกษา เอกชนช่วยลดภาระในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แบ่งเป็นสามลักษณะด้วยกัน คือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับ พัฒนาการของการศึกษาที่สำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวกับพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษา และงาน วิจัยที่สถาบันอุดมศึกษา เอกชนสำหรับลักษณะแรก เป็นงานวิจัยที่ทำให้เห็นภาพโดยส่วนรวมของ การศึกษางานวิจัยของ จีระพันธ์ พูลพัฒน์ แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของระบบบริหารการศึกษา ไทยตั้งแต่ต้นจนถึง พ.ศ.2514 5 ด้านที่สำคัญคือ นโยบายในการจัดการศึกษา การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การจัดระบบการเงินเพื่อการศึกษา และวิวัฒนาการทางด้านการบริหาร การศึกษาในฐานะวิชาชีพชั้นสูง การศึกษาของวุฒิชัย มูลศิลป์ มนูญ ลาชโรจน์ และวารุณี ไอสถารมย์

ทำให้เข้าใจการศึกษาของไทยในยุคปฏิรูปการศึกษา หรือการเริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษาของการศึกษาไทย การศึกษามีผลสอดคล้องต้องกันถึงสาเหตุแห่งการปฏิรูปการศึกษา การจัดการศึกษา และสภาพปัญหาตั้งแต่เริ่มการปฏิรูปการศึกษา ในสมัยรัชกาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อยขึ้นมา นโยบายการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การเริ่มมีระดับการศึกษาที่ครบถ้วน เป็นสากลในสมัยของพระองค์ คือตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด จนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นระดับสูงสุด และผลของการดำเนินงานระบบการศึกษานี้เองที่มีส่วนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย เมื่อ พ.ศ. 2475 ในงานวิจัยของ วารุณี ไอสถารมย์ ส่วนงานวิจัยของ ประมพร อินทรางกูร ณ อยุธยา เป็นการเสริมช่องว่างภาพการศึกษาของไทยให้สมบูรณ์ขึ้นได้ดีในด้านบทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา ซึ่งทำการศึกษาในช่วง พ.ศ. 2461 - พ.ศ. 2497 และได้ปูพื้นฐานการจัดการศึกษาของ เอกชนตั้งแต่เริ่มแรกไว้ละเอียดและชัดเจน

จากลักษณะแรกทำให้เห็นภาพวิวัฒนาการของการศึกษาของไทย ตั้งแต่มีระบบการศึกษาในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การเริ่มการจัดการระดับอุดมศึกษาอย่างจริงจังในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและบทบาทของเอกชนในการร่วมจัดการการศึกษามาแต่ต้น เช่นกัน

ลักษณะที่สอง เป็นงานวิจัย เน้นเรื่องพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษา ไพฑูรย์ สิ้นลา-รัตน์ ทำการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย 5 หัวข้อสำคัญ คือการจัดตั้ง หลักสูตรและการสอน การวิจัย การบริการชุมชน ปัจจุบันและอนาคตของมหาวิทยาลัยไทย ได้ทำนายแนวโน้มในอนาคตได้อย่างใกล้เคียงและเป็นจริง เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริงหลังช่วงเวลาของการวิจัยที่ผ่านมา งานวิจัยของ เอนก ส่งแสง เป็นงานวิจัยแสดงให้เห็นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัย โดยไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ ส่วนงานวิจัยของ ยงยศ เล็กกลาง อรพันธ์ ต้นชนะสฤณี และปรีชา แม่นมินทร์ เป็นการวิจัยที่เน้นเจาะลึกเฉพาะลักษณะของสถาบัน เน้นการศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มที่ควรจะเป็น ตามลักษณะธรรมชาติของแต่ละสถาบัน โดยดูตั้งแต่การก่อตั้งและพัฒนาการในด้านต่าง ๆ

จากลักษณะที่สอง จะทำให้เข้าใจถึงการก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาการในด้าน

ต่าง ๆ บทบาทหน้าที่ และแนวโน้มที่ควร เห็นในอนาคต ทำให้เกิดภาพรวมคือทิศทางการอุดมศึกษาของไทย

ลักษณะที่ สาม งานวิจัยที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นอีกด้านหนึ่งของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเอกชนได้เข้าร่วมมีบทบาท ภูมิษฐ์ ค้ำช่าย ได้ทำการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชนมีเหมาะสมและสมบูรณ์ในการพัฒนาประเทศ เอก ศลโกสม ได้วิจัยเพื่อให้ได้ภาพชัดเจนเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยเอกชน เจิมจันท์ ทองวิวัฒน์ ศึกษาโดยนำขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำระดับอุดมศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐ และวิทยาลัยเอกชนมาเปรียบเทียบกัน อัน เป็น เรื่องของตัวบุคคล สมบัติ วัจนะสาริกากุล ได้สนใจวิจัยสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในทัศนะของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารใน 7 ด้าน คือ ด้าน การสอน การบริหารงาน การให้บริการนักศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษา สังคมกลุ่มเพื่อน อาคารสถานที่และการจัดการศึกษา เพื่อสนองความมุ่งหวังของนักศึกษา สนธิ คชสิทธิ์ ให้ความสนใจในบุคคลได้ศึกษาสภาพความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่นเดียวกับสุดา จารุประกร ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการด้านสวัสดิการของอาจารย์ประจำ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในเรื่องของการเงิน สุภาพรรณ ไชยเศรษฐ ได้ทำการวิเคราะห์ ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอันมีความสำคัญในเรื่องของการลงทุนทางการศึกษา

จากลักษณะที่สาม ทำให้เห็นงานการวิจัยในด้านต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จุดมุ่งหมายของงานวิจัยเหล่านี้ หรือภาพรวมที่จะทำให้เกิดชัดเจนได้ก็คือ ทิศทางการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชน และความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สมบูรณ์แบบ

จากงานวิจัย ทั้งสามลักษณะดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวคิดให้ผู้วิจัย เห็นว่า เป็นสิ่งจำเป็นและน่าสนใจ เป็นอย่างยิ่งที่จะทำการวิจัยในเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยภาพรวมตั้งแต่จุดกำเนิดและพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ 5 ด้าน คือ การจัดตั้ง หลักสูตรและการสอน การบริหารงาน และที่สำคัญอัน เป็นลักษณะเฉพาะก็คือความรับผิดชอบของรัฐต่อการอุดมศึกษา เอกชนและบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อความสมบูรณ์ของภาพรวมของพัฒนาการการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยรัฐและ เอกชนและเพื่อให้เห็นทิศทางและแนวทางในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้ถึงซึ่งความสมบูรณ์แบบและเหมาะสมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย ได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

จะดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย พรรณาเชิงประวัติศาสตร์ (descriptive historical research) และการสำรวจโดยการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ศึกษาเรื่องพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในประเทศไทย จากข้อมูลที่เป็นหลักฐานชั้นต้น (primary sources) และข้อมูลที่เป็นหลักฐานชั้นรอง (secondary sources) ประกอบกัน เช่น ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บันทึกร ฎ ระเบียบ คำสั่ง หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประวัติบุคคล วารสารต่าง ๆ เอกสารของทางราชการ

แหล่งค้นคว้าที่สำคัญ

1. ทอสมุดแห่งชาติ และหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ
2. ห้องสมุดกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ
4. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
5. กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย
6. ห้องสมุดทบวงมหาวิทยาลัย
7. ห้องสมุดรัฐสภา
8. สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
9. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
10. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
11. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
12. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฯลฯ
13. สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

2. สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (depth interview) บุคคลร่วมสมัย เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชน นักวิชาการ นักการศึกษา สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารและการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เพื่อทำนายแนวโน้ม (predictive analysis)
4. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารและการสัมภาษณ์เรียบเรียงเขียนเป็นวิทยานิพนธ์

การเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 6 บทด้วยกันคือ

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย การเสนอข้อมูล และประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

บทที่ 2 จุดกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย (พ.ศ.2508) กล่าวถึง การอุดมศึกษาไทยก่อนการอนุมัติให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในปี พ.ศ.2508 เอกชนกับการศึกษาไทยก่อนการอนุมัติให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในปีพ.ศ.2508 และจุดกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย (พ.ศ.2508)

บทที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน : การเริ่มต้น (พ.ศ.2508-2519) กล่าวถึง พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2512:กฎหมายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชน ฉบับแรกของประเทศไทย (พ.ศ.2512) การศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชนก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2512 (พ.ศ.2508-2512) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน: ระยะเริ่มต้น (พ.ศ.2513-2519) ในด้าน การจัดตั้ง หลักสูตรและการสอน การบริหารงาน ความรับผิดชอบของรัฐต่อการอุดมศึกษาโดยเอกชน และบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

บทที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน: การเปลี่ยนแปลง (พ.ศ.2520-2524) กล่าวถึง การปรับปรุงแนวความคิดเกี่ยวกับการอนุญาตให้เอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน: ระยะเปลี่ยนแปลง (พ.ศ.2520-2524) ในด้านการจัดตั้ง หลักสูตรและการสอน การบริหารงาน ความรับผิดชอบของรัฐต่อการอุดมศึกษาเอกชน และบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

บทที่ 5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน: สภาพปัจจุบัน (พ.ศ.2525-2528) กล่าวถึง
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน: สภาพปัจจุบัน ในด้านการจัดตั้ง หลักสูตรและการสอน การบริหารงาน
ความรับผิดชอบของรัฐต่อการอุดมศึกษาเอกชน บทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับ
อุดมศึกษา และแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ระยะเวลา พ.ศ.2528

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบจุดกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย
2. ทำให้ทราบพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ในเรื่องของการจัดตั้ง หลักสูตรและการสอน การบริหารงาน ความรับผิดชอบของรัฐต่อการอุดมศึกษาเอกชน และบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน (2528) และแนวทางที่น่าจะเป็นในอนาคต
3. ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ให้สามารถร่วมจัดการศึกษาชั้นอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย